

panja raznih ugovora (kupoprodajnih, ugovora o najmu, ženidbenih ugovora, ugovora o zajedničkome životu), govore nam o gotovo svim aspektima srednjovjekovnog života. Osim za proučavanje povijesti svakodnevnog života i gospodarske povijesti, poslužit će i onima koji se bave onomastičkim i toponomastičkim istraživanjima.

Nadajmo se da će i ovo izdanje biti poticaj za nastavak objavljivanja ovako vrijednih povijesnih izvora.

Tomislav Čepulić

**DIPLOMATIČKI ZBORNIK
KRALJEVINE HRVATSKE,
DALMACIJE I SLAVONIJE.
DODACI, SVEZAK II, LISTI-
NE GODINA 1271. – 1309., Hr-
vatska akademija znanosti i
umjetnosti, Zagreb 2002.**

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti nakon stanke od četiri godine nastavlja s objavljivanjem niza dodataka Diplomatičkom zborniku Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije, koji je, obuhvativši razdoblje do 1399. godine, izlazio od 1904. do 1990. godine. Urednici Diplomatičkoga zbornika bili su T. Smičiklas, E. Laszowski, M. Kostrenčić, S. Gunjača i D. Rendić-Miočević, a ukupno je izašlo 18 svezaka. Prvi svezak dodataka, objavljen 1998, uredili su H. Sirotković i J. Kolanović.

Drugi svezak dodataka obuhvaća 276 diplomatskih isprava nastalih u razdoblju od 1271. do 1309. godine, čiji se izvornici ili prijepisi čuvaju u nekoj od 19 ustanova (arhiva, knjižnica, muzeja, kaptola i samostana) ili u nekom od sedam zbornika isprava navedenih u uvodnom dijelu ovoga izdanja, koji uz ovaj popis izvora sadrži i predgovor urednika Hodimira Sirotkovića, uvod priređivača, Josipa Barbarića i Jasne Marković, kao i popise literature i korištenih kratica.

Drugi dio knjige, svojevrсни sadržaj, sastoji se od kronološkoga niza regesta svih objavljenih isprava, na latinskom jeziku.

Središnji dio knjige čini tekst isprava u, najčešće latinskom, a samo kod malog broja isprava talijanskom izvorniku, obogaćen kritičkim aparatom, kao i hrvatskim regestima. Pri pripremi teksta razriješene su kratice i stavljena je interpunkcija prema logičkom smislu teksta, dok ortografske nedosljednosti nisu ispravljane. Velika slova su upotrijebljena za pisanje imena osoba, mjesta, mjesnih pridjeva, mjeseci i institucija.

U prilogu se nalaze kod ovakvih izdanja nezaobilazna kazala imena, mjesta te stvari i ustanova, a na samom kraju je i napomena priređivača.

Tematika objavljenih isprava vrlo je raznolika: od najbrojnijih privatnih isprava, kakve su i prva (že-

nidbeni ugovor iz Dubrovnika iz 1271. godine) i posljednja (kupoprodajni ugovor iz Zadra s konca 1309. godine) objavljene u ovom svesku, preko zapisa sudskih postupaka, ugovora koje su sklapali pojedini gradovi, do kraljevskih darovnica i njihovih potvrda.

U skladu s time, ovo nam izdanje pokazuje i gotovo potpunu sliku tadašnjega društva i djelatnosti pružajući nam obavijesti o brojnim temama: o trgovini (osobito dubrovačkoj), sudskim sporovima (među gradovima i među pojedincima), kupnji i prodaji, osobito zemlje, kao i o životu redovničkih zajednica, kako onih prisutnih od ranije na području Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, tako i onih koje se ovdje šire tek u navedenom razdoblju. Ovdje treba osobito spomenuti prosjačke redove, franjevce i domini-

kance – na franjevce se odnose i dvije najopsežnije isprave: bula Nikole III. iz 1279. tumači Pravilo svetoga Franje i isprava Bonifacija VIII. iz 1295. kojom franjevcima potvrđuje uredbe reda.

S tako širokim rasponom tema i drugi svezak Dodataka Diplomatičkom zborniku bit će vrijedan izvor za proučavanje povijesti brojnim istraživačima, a osobito onima koji se bave gospodarskom, crkvenom, ali i poviješću svakodnevice. Također će poslužiti za jezična, onomastička i toponomastička istraživanja.

U pripremi su još tri sveska, pa bi tako Diplomatički zbornik ukupno sadržavao 23 sveska, 18 iz izvorne serije i pet svezaka dodataka.

Tomislav Čepulić